

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ЦЕНТЪР ЗА МАГИСТЪРСКО ОБУЧЕНИЕ
КАТЕДРА „ФИНАНСИ“

УТВЪРЖДАВАМ:

Ректор:

(Проф. д-р Пл. Илиев)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: “УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ”;

ЗА СПЕЦ: „Публични финанси“; ОКС „магистър“

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 5; СЕМЕСТЪР: X;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 210 ч.; в т.ч. аудиторна 30 ч.

КРЕДИТИ: 7

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО(часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
т. ч.		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	150	10

Изготвили програмата:

1. ....
(Доц. д-р Людмил Найденов)

2. ....
(Ас. Татяна Джунинска)

Ръководител катедра: .....
„Финанси“ (Проф. д-р Стефан Вачков)

I. АНОТАЦИЯ

Учебната дисциплина “Управление на държавния дълг” допълва и развива знанията на студентите в областта на теорията на макроикономическото регулиране и публичните финанси. Курсът успешно кореспондира с учебните дисциплини “Публични разходни политики и програми” и “Данъчна политика”.

Обучението по дисциплината преследва две основни цели. На първо място, да представи нови знания за концепциите и базовите идеи чрез които съвременната икономическа теория обяснява необходимостта, ролята, организацията и резултатите от заемното финансиране на държавните разходи. На второ място, да осигури информацията относно състоянието, динамиката и въздействието на държавния дълг (на България и страните от ЕС) и да представи съвременните методи и модели за неговото управление.

Предмет на разглеждане е естеството на дълговото финансиране на националната икономика, ролята на правителствения дълг (вътрешен и външен) и неговите макроикономически ефекти. В центъра на внимание са подходите и инструментите за управление на държавния дълг. Курсът формира нови знания в областта на значението на дълговия мениджмънт за осигуряване на ефективност, стопанска стабилност и ликвидност в икономиката. Във връзка с проблемите на управлението на държавния дълг се разглежда международната криза на дълговете и стратегиите за нейното разрешаване. Акцентира се върху значението на дълговия мениджмънт за осигуряване на финансова стабилност на страните с развиващи се пазари и се изследва влиянието на чуждестранните инвестиции върху националните дългови пазари. Курсът формира умения за моделиране на дълговото управление и работа със специализиран за целта софтуер.

Специално внимание се отделя на развитието и особеностите на държавната задлъжнялост на България и подходите при управлението на българския държавен дълг.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СУ	ЛУ
ТЕМА 1. ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ НА БЮДЖЕТНИЯ ДЕФИЦИТ И ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ		3	-	
1.1	Държавен бюджет, бюджетно салдо и типове бюджетно неравновесие			
1.2	Стратегии за балансиране на бюджетното салдо			
1.3	Дефиниция за държавен дълг и мотиви за ползване на заемни средства			
1.4	Държавен дълг и данъчно облагане			
1.5	Сравнение между частни и държавни дългове			
ТЕМА 2. ОБХВАТ И КЛАСИФИКАЦИЯ НА ДЪРЖАВНАТА ЗАДЪЛЖНЯЛОСТ		3	2	
2.1	Понятие за брутен външен дълг			
2.2	Публичен и публичногарантиран външен дълг, частен негарантиран външен дълг и нетен външен дълг			
2.3	Методологични особености при измерването на брутния външен дълг и производните му категории			
2.4	Нормативни аспекти на отчитането на консолидирания държавен дълг			
ТЕМА 3 ИНДИКАТОРИ ЗА ОЦЕНКА НА ДЪЛГОВОТО БРЕМЕ		3	4	
3.1	Необходимост и варианти за оценка на дълговото бремe.			
3.2	Ситуационни показатели за дългово натоварване			
3.3	Оценъчни показатели за дългово натоварване			
ТЕМА 4. ИКОНОМИЧЕСКИ ЕФЕКТИ НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ		3	3	
4.1	Теории за ролята на държавния дълг. Дългът като източник за финансиране на развитието			

4.2	Въздействие на държавния дълг върху частните разходи – ефект на изтласкване и „дефицити-близнаци“			
4.3	Държавен дълг и съвкупното търсене – въздействие на дълга върху динамиката на ценовото равнище			
4.4	Разпределение на бремето на дълга			
4.5	Теорема на Р. Бароу за рикардианската еквивалентност			
ТЕМА 5. ВЪВЕДЕНИЕ В ТЕОРИЯТА НА ДЪЛГОВИЯ МЕНИДЖМЪНТ		3	2	
5.1	Понятие и цели на дълговия мениджмънт			
5.2	Рискове свързани с управлението на дълга			
5.3	Активна и пасивна стратегия на дълговия мениджмънт			
5.4	Институционална структура на дълговия мениджмънт			
ТЕМА 6. ЕТАПИ НА ДЪЛГОВИЯ МЕНИДЖМЪНТ		2	2	
6.1	Управление на дълга на етап привличане на заемни средства: избор на валутна, лихвена и матуритетна структура			
6.2	Управление на дълга на етап използване на заемите			
6.3	Управление на дълга на етап обслужване и погасяване на задълженията			
6.4	Понятие и видове финансова репресия			
ТЕМА 7. КРИЗИСЕН ДЪЛГОВ МЕНИДЖМЪНТ		3	4	
7.1	Дългова криза и дефолт			
7.2	Конверсия на дълг и конверсионни схеми			
7.3	Мораториум върху дълга			
7.4	Анулиране на дълг и опрощаване на дълг			
7.5	Пазарна стойност на дълга и крива на дълга			
ТЕМА 8. ДЪЛГОВ МЕНИДЖМЪНТ И ФИНАНСОВА СТАБИЛНОСТ В УСЛОВИЯТА НА РАЗВИВАЩИ СЕ ПАЗАРИ		3	3	
8.1	Международни дългови пазари и дългови инструменти			
8.2	Вътрешни и външни фактори на финансова нестабилност и проблеми с обслужването на дълга			
8.3	Цикли на финансова нестабилност и многократен дефолт			
8.4	Инструменти за осигуряване на вътрешна финансова стабилност при развиващи се пазари			
8.5	Инструменти за повишаване на дълговата толерантност на кредиторите към страни с развиващи се пазари			
ТЕМА 9. МЕЖДУНАРОДНА ДЪЛГОВА КРИЗА: ЕТАПИ И ЗНАЧЕНИЕ		2	3	
10.1	Причини и основни измерения на кризата			
10.2	Етапи на кризата			
10.3	Влияние на дълговата криза върху международните финанси и икономическото развитие			
10.4	Дългова криза в страни от ЕС – предизвикателства и алтернативни решения. Случаят на Гърция.			
ТЕМА 11. УПРАВЛЕНИЕ НА МЕЖДУНАРОДНАТА КРИЗА НА ДЪЛГОВЕ		2	3	
11.1	Цели на управлението и основни участници.			
11.2	Традиционен подход при реструктуриране на външната задлъжнялост			
11.3	План Бейкър и План Брейди			
11.4	Сравнение между пазарния подход и Брейди меню-подхода при редукция на външен дълг			
11.5	Инициативата НРС			

ТЕМА 12. ДЪЛГОВ МЕНИДЖМЪНТ И ДЪЛГОВ ПАЗАР НА БЪЛГАРИЯ		3	4	
13.1	Институционална и нормативна уредба на дълговия мениджмънт в Р. България			
13.2	Държавен дълг на България: история и динамика. Оценка на състоянието на държавната задлъжнялост			
13.3	Анализ на дълговия мениджмънт на Р. България			
13.4	Състояние и перспективи пред пазара на дългови инструменти в България			
13.5	Приоритети при управлението на българския държавен дълг.			
Общо		30	30	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:

№ по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Литературен обзор	1	30
1.2.	Тест с открити и закрити въпроси	1	40
Общо за семестриален контрол:		2	70
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит (тест)	1	
Общо за сесиен контрол:		1	80
Общо за всички форми на контрол:		3	150

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Найденов, Л., Държавният дълг – новият стар проблем на България?, Сборник доклади от международна научна конференция на тема "Икономиката в променящия се свят: национални, регионални и глобални измерения", том 2, Варна, 2015;
2. Райнхарт, К., К. Рогоф, Този път е различно, Сиела, С., 2013.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Найденов, Л., Брутният външен дълг на Р. България в ретроспектива и перспектива, Ролята на финансовата и счетоводната информация в подкрепа на малките и средни предприятия - сборник студии, В. Търново, 2010;
2. Galbraith, J., Welcome to the Poisoned Chalice, Yale University Press, 2016;
3. Merrifield, J. and B. W. Poulson, Can the Debt Growth Be Stopped? Lexington Books, 2016;
4. Singh, Ch., Public Debt Management: Separation of Debt from Monetary Management in India, India Studies in Business and Economics, Springer, 2016;
5. Revised Guideliness for Public Debt Management, World Bank, 2014.